

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

уки України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sdip.gov.ua/ua/recomnet.html>.
7. Пастухов О.М. Авторське право у сфері функціонування всевітньої інформаційної мережі Інтернет [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-7487-5.html>.
8. Шверк М. Авторське право в мережі Інтернет [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yurpractika.com>.

РЕАЛИЗАЦИЯ АВТОРСКИХ ПРАВ В ИНТЕРНЕТЕ

Денисова Р.А.

Статья посвящена вопросам реализации авторских прав в сети Интернет. Совершенствование механизма регулирования такого использования объектов авторского права связано с необходимостью их идентификации, установлением средств защиты авторского права как до использования произведений, так и после такового. В Интернете не может быть реализован принцип "исчерпания прав". Имеет место тенденция иностранного законодательного регулирования, направленная на запрет распространения через файлообменные сети, а также установления полномочий ОКУ по управлению авторскими правами в сети Интернет.

Ключевые слова: Интернет, авторские права, опубликование, воспроизведение, распространение, исчерпание прав, файлообменные сети, право на вознаграждение.

REALISATION OF COPYRIGHTS IN THE INTERNET

Denisova R.A.

The article is devoted to the questions of realisation of copyrights in the Internet. Perfection of the mechanism of regulation of such use of objects of the copyright is connected with the necessity of their identification and protection of both before using of products, and after it. In the Internet the principle of "exhaustion of the rights" cannot be realised. The tendency of foreign legislative regulation directed on an interdiction of distribution through file exchange networks, and also establishment of powers of the organisations of collective management on management of copyrights in the Internet takes place.

Key words: Internet, copyrights, publication, reproducing, distribution, exhausting of rights, file exchange networks, the right on award.

Надійшла до редакції 25.02.2010 р.

УДК 346.62

*С.В.Глібко, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРАВОВІДНОСИН

Актуальними проблемами господарсько-правового регулювання є розвиток ринку банківських послуг на загальних принципах підприємництва й ре-

гламентації фінансових ринків з огляду на спеціальну компетенцію банків, вимоги конкуренції, визначення механізму правового регулювання банківської діяль-

ності з метою стабілізації банківської системи, встановлення паритету інтересів кредиторів, вкладників, клієнтів та акціонерів банків, побудова системи нагляду на підставі ризиків у банківській діяльності, вдосконалення впорядкування системи банківських операцій на підставі поглибленого правового визначення ризиків, урахування методів управління останніми відповідно до рекомендацій Базельського комітету по банківському нагляду. Згідно із Законом “Про основи національної безпеки України” (ст.7) для національної безпеки держави, стабільності в суспільстві в економічній сфері серед інших загроз є ослаблення системи державного регулювання і контролю у цій царині [16; 2003. – № 29. – Ст. 1433].

Питання регламентації господарської діяльності досліджені В.К. Мамутовим, Н.О. Саніахметовою, Д.В. Задихайлом, іншими провідними вченими. Побудова системи банківського регулювання й нагляду вивчалася А.П. Яценюком, основні питання державного регулювання банківських операцій щодо впливу Національного банку України (далі – НБУ) на комерційні банки розглядав В.Л. Кротюк. О.П. Орлюк аналізувала банківську систему як складник усієї фінансової системи держави. У той же час вивчення регулювання самої

банківської діяльності і банківських операцій знаходиться на початковому етапі.

Мета статті – проаналізувати й узагальнити наукові погляди на державне управління господарською діяльністю, його співвідношення з державним господарським та банківським регулюванням для визначення основних положень останнього.

Владно-організуючий вплив НБУ на банківську систему з точки зору фахівців з адміністративного права є змістом державного управління банківською системою [1, с. 47]. Так Ю.О. Тихомиров указує, що сутність останнього можна визначити через зв'язок усіх елементів, а саме як системи управління, що як цілісно-організаційне об'єднання характеризується: (а) функціями й цілями; (б) складниками, що знаходяться в підпорядкуванні; (в) режимом зовнішніх зв'язків і механізмом правового регулювання структури; (г) зв'язками; (д) пов-новаженнями; (е) режимом діяльності системи управління; (є) ін-формаційним забезпеченням; (ж) процедурою прийняття й виконання рішень; (г) підпорядкованістю правових актів [20, с. 47].

Таке розуміння державного управління вичерпується фактично адміністративними відносинами і більше стосується управління конкретним

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

об'єктом – банківською системою. При порівнянні понять “банківське управління”, “банківське регулювання” й “банківський нагляд” Г.А. Тосунян до банківського управління включив планування Центральним банком Російської Федерації (далі – БР) й урядом РФ виконання своїх функцій, оперативну діяльність БР, регламентування БР банківської діяльності (власне, регулювання банківське, податкове, бюджетне та ін.), контроль за кредитними організаціями (нагляд банківський, валютний та ін.) [21, с. 338, 339].

Але таким чином усе банківське управління стає видом діяльності центрального банку як органу управління й елемента фінансової системи. В економічних наукових джерелах державне регулювання фінансових ринків тлумачиться як комплекс заходів з упорядкування, контролю й нагляду за ринками з метою забезпечення їх прозорості, ефективності й запобігання зловживанням і порушенням з боку фінансових посередників. Зазначається, що система органів, у компетенції яких передбачено регламентація, контроль або інші функції управління фінансовими ринками, складається з декількох груп [12, с. 202, 203]. До першої належать законодавчі й виконавчі органи, до другої – спеціально уповноважені

державні органи на фінансових ринках, у тому числі НБУ, до третьої – правоохоронні й судові, тобто, підкреслюється необхідність суб'єктного аналізу державного регламентування банківської діяльності.

Розмежувати функції управління й регулювання можна на підставі їх складників. О.П. Віхров переконує, що організаційно-господарські відносини повинні складатися в процесі регулювання й управління господарською діяльністю [4, с. 51, 52], тобто друге певною мірою співпадає з першим. Інший підхід: державне регулювання, як вплив усієї системи юридичних засобів на суспільні відносини з метою їх упорядкування, з погляду О.В. Безуха, структурно містить управління господарською системою [3, с. 79, 80]. Або, як визнає В.М. Бевзенко, державне регулювання, на відміну від державного управління, є ліберальним важелем впливу на соціальні об'єкти, здійсненням уповноваженими суб'єктами на підставі чинного законодавства державно-владного впливу на суспільні відносини у формі встановлення декількох альтернативних правил поведінки [2, с. 109, 110].

На нашу думку, переважання у трактуванні поняття змісту „предмет регулювання” саме характеру методу останнього (функ-

ціональний аспект) виключає з нього як сукупність правовідносин різного виду (май-нових, адміністративних, господарських), так і такий елемент, як суб'єкт впливу, присутність чого й надає змогу розмежовувати названі інститути. Н.О. Саніахметова державне регулювання економіки інтерпретує як засновану на законодавстві одну з форм державного впливу на економіку шляхом установа й застосування державними органами правил, спрямованих на коригування економічної діяльності фізичних і юридичних осіб, що підтримується можливістю оперування правовими санкціями при їх порушенні [18, с. 17]. Науковці РФ державне регулювання банківської діяльності визначають як здійснення спеціально уповноваженими органами нормативного й індивідуально-власного впливу на банківську систему для впорядкування діяльності елементів банківської системи, захисту прав і законних інтересів осіб, які взаємодіють із цими елементами, а також з метою формування й підтримки стійкого правопорядку в цій царині [11, с. 9].

Розмежовувати управління й регулювання, на наше переконання, доцільно за предметом правовідносин, методами впливу й формами, в які трансформуються методи регламентування. У такому випадку визначиться обов'язковий перелік

законодавчих та виконавчих органів і нормативних та ненормативних джерел регулювання, у зв'язку з чим можна погодитися із запропонованим О.П. Подцерковним [17, с. 67] тлумаченням методу державного впливу на господарські грошові відносини як сукупності прийомів впливу держави через органи законодавчої, виконавчої й судової влади на учасників цих відносин з метою створення й забезпечення умов господарської діяльності відповідно до ідеї соціальної орієнтованості економіки й національної економічної політики. Реалізація методів відбувається у таких формах, як планування (директивне й індикативне), нормативне регулювання, індивідуальне управління, рішення, контроль, нагляд, координація, формування звітності, інформаційне забезпечення суб'єктів господарських відносин, припинення правопорушень, поновлення правового положення, покарання винних у порушенні господарського законодавства та ін. [17, с. 70].

Серед методів регулювання діяльності банків та їх засобів – інструментів провідні економісти виділяють: (а) адміністративні – допуск на ринок (ліцензування), кількісні обмеження, фіксація маржі, (б) економічні – облікова (дисконтна) політика, визначення норм обов'язкових

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

резервів, регламентація ліквідності банку, операції на відкритому ринку [13, с. 80, 81] та ін. Причому деякі з них не відповідають нормативному визначенню видів індикативного регулювання в ст. 66 Закону України “Про банки і банківську діяльність” (далі – Закон “Про банки”) [16; 2001. – № 1-2 (ч.1). – Ст. 1]. Фактично ж за способами обмежень, формами вираження виникає потреба в додатковому дослідженні класифікації цих методів. Вони можуть бути прямими й опосередкованими і визначатися на рівні таких окремих інструментів, як процента політика, рефінансування, встановлення резервних вимог, валютне регулювання тощо.

Управлінські відносини між об'єктом і суб'єктом впливу стосуються імперативних за змістом прав та обов'язків, детермінованих компетенцією уповноваженого органу. Вони не мають вільного вибору методів і форм реалізації, хоча можуть бути спрямовані на мету, яка є єдиною з диспозитивним управлінням (несе в собі вибір для об'єкта регламентації) і з автономним регулюванням приватноправовими методами. Обов'язкове регулювання банківських правовідносин здійснюється Верховною Радою України в законах, що й розширює межі управління до госпо-

дарського регулювання, а також на підзаконному рівні: інші органи державної влади можуть видавати нормативно-правові акти, що впорядковують цивільні відносини, лише у випадках і в межах, встановлених Конституцією України й законом (ч.5 ст.4 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ).

Крім законів і підзаконних нормативних актів ці правовідносини регулюються також звичаями (ст.7 ЦКУ) й міжнародними договорами (ст.10 ЦКУ). Наприклад, установлені нормативи діяльності банків несуть імператив для банків, виконуються диспозитивно (діяльність здійснюється вибраними вільно методами при проведенні банківських операцій), а сфера правовідносин, що виникає з банківських операцій, є здебільшого майново-господарською (ч.1 ст. 175 Господарського кодексу України (далі – ГКУ): цивільно-правові, регламентуються ЦКУ з урахуванням особливостей, названих в ГКУ, і правил їх реалізації, що визначаються уповноваженим органом – НБУ. Приміром, банківські операції проводяться в порядку, встановленому НБУ (ч.3 ст.339 ГКУ). І протилежний приклад – невідповідності закону – коли НБУ фактично самостійний урегулюванні (ч.3 ст. 349 ГКУ): загальні умови використання кредитних

ресурсів закріплюються ГКУ та іншими законами. Як відмічає О.П.Орлюк із цього приводу, недоліком Закону “Про Національний банк України” [16; 1999. – № 24 – Ст. 1087] (далі – Закон “Про НБУ”) є покладання на НБУ повноважень по визначенню порядку організації й здійснення банківської діяльності, що тягне за собою часте внесення змін в законодавство, а комерційні банки, перебуваючи під пресингом через коливання фінансових інструментів, не мають стабільності у своїй роботі [15, с. 57, 58].

Окремі форми рівня регулювання НБУ господарської діяльності (регулювання НБУ) передбачені в ГКУ: це державний контроль й нагляд за нею відповідно до ст. 19 ГКУ, до яких і належать деякі форми і засоби банківського регламентування НБУ, а відносини між банками й НБУ класифікуватимуться як організаційно-господарські (ч. 6 ст. 3 ГКУ). Господарське регулювання банківської діяльності додатково фактично підкреслює, що потребам практики відповідає єдине правове впорядкування на підставі господарського законодавства й господарських відносин [22, с. 70]. Інший варіант державного регулювання ніколи не призведе до єдиної мети, і цей негатив підтверджується бажанням визнавати тільки цивільний зміст банків-

ського права, при якому „правила здійснення банківських операцій, тобто адміністративні норми-підстави банківських правовідносин і відповідні норми цивільного законодавства, що регулюють банківську діяльність, не пов’язані одне з одним. Адміністративні й цивільні правовідносини в рамках банківських правовідносин не мають загальних підстав та елементів змісту. Вони існують мов би в симбіозі” [19, с. 53].

Якщо звернутися до конституційного рівня нормативної регламентації, то виключно законами України встановлюються засади створення й функціонування фінансового, грошового, кредитного й інвестиційного ринків (ст. 92 Конституції); статус національної й іноземних валют на території держави. ГКУ визначає основні засади господарювання в Україні і регламентує господарські відносини (ст.1); і тільки порядок проведення банківських операцій устанавлюється НБУ (ст. 339 ГКУ). Рада НБУ розробляє основні засади грошово-кредитної політики (не віднесені до рівня закону), контролює її проведення (ст. 100 Основного Закону) й не вправі впорядковувати відносини, що регулюються законами. Зазначені засади реалізуються НБУ за допомогою засобів і методів грошово-кредитної політики – її інструментів (ст. 1 Закону “Про НБУ”).

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Нормативно-правові акти НБУ – це підзаконні нормативні акти. При окресленні меж компетенції НБУ щодо встановлення правил проведення банківських операцій виникає потреба в заповненні прогалин регулювання НБУ. В такому випадку необхідно застосовувати загальні принципи підприємництва, в тому числі реалізації угод, дій, які не мають заборон, на підставі норм ЦКУ (ч.1 ст.6, ст.8) і ГКУ (абз.4 ст.174). Такі дії будуть вважатимуться законними, а вже засобом захисту учасників правовідносин у таких випадках буде виступати передбачуваність відповідних ризиків у нагляді, здійснюваному НБУ.

З урахуванням відмічених поглядів на державне управління й регулювання проаналізуємо безпосередньо регулювання банківське. Економісти трактують державне регулювання діяльності банків (цей рівень у правовому регламентуванні необхідно вважати банківським регулюванням – авт. С.Г) як комплекс заходів, які вживають відповідні державні органи для підтримання стабільності й ефективності діяльності банків, для обмеження негативних наслідків різноманітних ризиків [6, с. 13]. Разом із тим фактично окреслюються межі такої регламентації при посиланні на Інструкцію про порядок ре-

гулювання діяльності банків в Україні, затверджену ПП НБУ за № 368 від 28 серпня 2001 р. [16; 2001. – № 40. – Ст. 1813.], як на джерело, що впорядковує основні питання регламентування банківської системи [13, с. 80], тому що в ній НБУ закріплює порядок визначення регулятивного капіталу банку й економічні нормативи.

Банківське й державне регулювання банківської діяльності співвідносяться як частина й ціле. Розмежування цих понять відбувається за суб'єктами й формою. Банківське регулювання, як вважає В.Ю. Миронов, можна сформулювати як систему державних заходів нормативного й індивідуального характеру, здійснюваних БР і покликаних впливати на суспільні відносини відповідно об'єктивних законів з метою підтримки стабільності банківської системи РФ, захисту вкладників і кредиторів, забезпечення ефективного й безперебійного функціонування платіжних систем [11, с. 9, 10, 16]. Але, вважаємо, не можна погодитися з В.Ю. Мироновим, що досліджуване поняття в широкому розумінні розглядається як засіб нагляду, з яким розмежування є умовним з підстав єдності мети [11, с.19, 20]. На підґрунті російської правової науки та законодавства Г.А. Тосунян пропонує також інший зміст банківського

регулювання з боку БР, складниками якого є встановлення нормативів, правил проведення банківських операцій, контроль та ін. [21, с. 340]. Н.Ю. Єрпильова стоїть на позиції, що цю категорію можна охарактеризувати як систему правил поведінки, сформульованих державними органами (в тому числі у вигляді законів), владними структурами, саморегулювальними організаціями з метою обмеження банківської активності й банківських операцій, яка складається з валютного й пруденційного регулювання [7, с. 93, 94]. Але така інтерпретація розглядуваної конструкції та її видів, з одного боку, виходить за межі суто банківського регулювання уповноваженим органом, а з другого – не вичерпує засобів регламентування (впливу) на сферу діяльності банків, до того ж поділ на види дається на підставі різних ознак. В.Л. Кротюк поєднує поняття „банківське регулювання” і „банківський контроль” і відносить до функцій НБУ в цих сферах визначення правил банківських операцій, бухгалтерського обліку та звітності, захисту інформації, здійснення валютного регулювання, встановлення нормативів [10, с. 74]. О.П. Орлюк вважає, що ці категорії не є тотожними, оскільки належать до різних (хоча і взаємодоповнюючих) видів діяль-

ності [14, с. 162]. А.П. Яценюк фактично їх не розмежовує, ліцензування й реєстрацію банків відносить до контролю, а нагляд поділяє на етапи (із включенням інших способів регулювання) – вступний, попередній і виїзний [23, с. 8].

Що стосується досліджуваного в даній статті питання, державне регулювання діяльності банків, крім інших державних органів, здійснюється НБУ згідно зі ст.66 Закону “Про банки” та Законом “Про НБУ” (ст. 7). Відмічається, що державна регламентація банківської діяльності відповідно до ст.66 Закону “Про банки” складається з адміністративно-правових відносин, що характеризуються підпорядкуванням банків у своїй діяльності владним приписам з боку НБУ [9, с. 333]. Але банківське регулювання визначається в ст. 1 Закону України “Про НБУ” як одна із функцій НБУ, що полягає у створенні системи норм, які регулюють діяльність банків, закріплюють загальні принципи останньої, встановлюють порядок банківського нагляду, відповідальність за порушення банківського законодавства. Зазначені норми містять не тільки адміністративну спрямованість. Стаття 66 Закону України “Про банки” називає форми державного регулювання діяльності банків в особі НБУ. Саме функ-

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

ціональний перелік їх засобів і є легальним вичерпним наповненням поняття „банківське регулювання”, що включає як складник категорію „банківський нагляд”. Ось чому закріплення єдиної мети для банківського регулювання й нагляду не є підставою вважати наявність ототожнення законодавцем цих функцій НБУ [9, с. 342], які в такому значенні викладені одночасно в п. 8 ст.7 Закону України “Про НБУ”, і навіть тому, що формально (з погляду юридичної техніки) названі функції закріплені окремо в ст.1 названого Закону.

З огляду на викладене, вважаємо за необхідне під банківським регулюванням розуміти регламентування діяльності банків і банківських операцій в Україні, здійснюване спеціальним державним органом – НБУ в межах його компетенції.

НБУ здійснює банківське у формах адміністративного та індикативного регулювання, передбачених ст.66 Закону "Про банки". Переважна більшість засобів таких форм закріплена в окремих нормативних актах НБУ. Що ж стосується саме регламентування банківської системи, то слід вирізнити основні функції на підставі Закону “Про НБУ” – банківське регулювання й нагляд, а також інші функції, які в більшості є складниками

названих. Отже, НБУ (а) виступає кредитором останньої інстанції для банків та організовує систему рефінансування; (б) встановлює для банків правила проведення банківських операцій, бухгалтерського обліку та звітності, захисту інформації, коштів і майна; (в) визначає систему, порядок і форми платежів; (г) окреслює напрямки розвитку сучасних електронних банківських технологій; (д) веде Державний реєстр банків; (е) провадить ліцензування банківської діяльності та операцій у передбачених законами випадках; (є) здійснює валютне регулювання і контроль; (ж) виконує також інші функції у фінансово-кредитній сфері в межах, установленій законом своєї компетенції.

Серед учених існують окремі погляди на визначення контролю у сфері державного управління й нагляду. Так, В.М. Гарашук вважає, що як форма державної діяльності це сукупність дій по спостереженню за функціонуванням відповідного об’єкта контролю (з правом втручання в оперативну діяльність його об’єкта), а нагляд – це юридичний аналіз стану справ додержання законності й дисципліни в суспільстві, який здійснюється прокуратурою без безпосереднього втручання в діяльність об’єкта. На підставі статей 71 – 73 Закону “Про

банки” НБУ вправі втручатися в оперативну діяльність банків, а значить, цей процес є прикладом контролю [5, с. 54, 49]. В.Л. Кротюк, навпаки, вважає, що, виконуючи функцію нагляду, НБУ не втручається в оперативну діяльність банків, що його нагляд є видом контролю [10, с. 75, 76], який включає в себе контроль вступний, дистанційний (або документарний) та інспектування на місцях [10, с. 132]. На підставі проведеного аналізу О.П. Орлюк називає банківський нагляд однією із форм управлінської діяльності держави, оскільки в зазначених відносинах центральний банк реалізує функцію державного управління банківським сектором [14, с. 160].

Оскільки метою банківського нагляду НБУ є стабільність банківської системи й захист інтересів вкладників і кредиторів банку щодо безпеки зберігання їх коштів на банківських рахунках, то головним, вбачається чітке регламентування методів і засобів банківського нагляду, в тому числі із втручанням у діяльність підконтрольних осіб, а нагляд необхідно розглядати в єдиній системі з банківським регулюванням. Крім того, постає питання про спрямованість усього державного регулювання банківської діяльності. У цьому аспекті суттєвим є врахування в засобах останнього принципів

та інших засад регламентування певних правовідносин. З нашого погляду, дійовим є аналіз закріплення й застосування всіх засобів з погляду збереження одночасно функціональної спрямованості всього правозастосування. У такому зрізі слід мати на увазі відбиття у функціях права сутності всіх правових явищ: права, механізму правового регулювання, правової культури суспільства, правової свідомості, правових традицій [8, с. 154].

Спираючись на наведені міркування сформулюємо наступні висновки:

Окремі принципи й повноваження в регулюванні банківської діяльності регламентуються нормативними актами невідповідного рівня, наслідком чого стає некерованість певної сфери економіки, точніше, об'єкта дослідження – ринку банківських послуг з боку НБУ та інших державних органів.

Програмні документи розвитку банківської системи в ситуації становлення економіки України повинні прийматися на рівні законів з чіткою регламентацією повноважень державних органів, відповідальних за реалізацію норм законів.

Керованість банківської системи має досягатися за рахунок максимального впорядкування в законах засобів (інструментів) регулювання банківської діяль-

ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО, ГОСПОДАРСЬКОГО ТА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

ності з наданням функцій видання нормативних актів НБУ та іншим державним органам у випадках, які не змінюють конституційних засад правової регламентації фінансового, грошового, кредитного й інвестиційного ринків.

Державне регулювання банківської діяльності як об'єкта господарського регулювання здійснюється всіма засобами господарського права, чим досягається оптимальний варіант упорядкування правовідносин з метою досягнення спільних цілей і що пов'язано з потребою поєднання відносно банківської діяльності регламенту-

вання майново-господарських та організаційно-господарських зобов'язань, економічної політики держави й засобів державного регулювання господарської діяльності.

Отже, банківське регулювання – це регламентування діяльності банків і банківських операцій в Україні, здійснюване спеціальним державним органом – НБУ в межах його компетенції.

У подальшому важливо додатково дослідити суб'єктний аналіз державного регулювання банківської діяльності, класифікацію його методів та інші елементи цього механізму.

Список літератури: 1. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2-х т. – Т.2: Особ. ч./Голова ред. кол. В.Б. Авер'янов. – К.: Юрид. думка, 2005. – 624 с. 2. Бевзенко В. Поняття та ознаки державного регулювання//Підпр-во, госп-во і право. – 2006. – № 11. – С. 106 -110. 3. Безух О. Проблеми правового забезпечення державного регулювання і державного управління у сфері підприємницької діяльності у контексті інтеграції до світової економіки//Право України. – 2008. – № 10. – С.78 - 85. 4. Віхров О. Управління господарською діяльністю як категорія господарського права//Право України. – 2007. – № 12. – С. 47 - 52. 5. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с. 6. Горячек І., Конопатська Л. Регулювання діяльності комерційних банків//Вісн. НБУ.– 1998. – № 6. – С. 13 – 15. 7. Ерпылёва Н.Ю. Пруденциальное регулирование банковской деятельности в России и Польше//Гос-во и право. – 1997. – № 8. – С. 92 – 100. 8. Загальна теорія держави і права: Підруч./За ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Х.: Право, 2009. – 584 с. 9. Закон України «Про банки і банківську діяльність»:Наук.-практ. коментар/За заг. ред. В.С. Стельмаха. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2006. – 520 с. 10. Кротюк В.Л. Національний банк – центр банківської системи України. Організаційно-правовий аналіз. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2000. – 248 с. 11. Миронов В.Ю. Финансово-правовые основы банковского регулирования: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук:12.00.12 – Саратов, 2005. – 25 с. 12. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залогова З.. Державне регулювання економіки /За ред. І.Р. Михасюка. – Л.: Львів. нац. ун-т, Укр. технології, 1999. – 640 с. 13. Міщенко В.І., Славянська Н.Г., Коренева О.Г. Банківські операції: Підруч. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 796 с. 14. Орлюк О.П. Банківська система України. Правові засади організації. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 240 с. 15. Орлюк О.П. Теоретичні питання банківського права і банківського законодавства. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 104 с. 16. Офіційний вісник України. 17. Подцерковний О.П. Грошові зобов'язання господарського характеру: проблеми теорії і практики- К.: Юстініан, 2006. – 424 с. 18. Саніахметова Н. Поняття державного регулювання підприємництва // Укр. комерц. право. – 2005. – № 6. – С. 10 – 17. 19. Саперов С.А. Банковское право: теория и практика. – М.: ЗАО "Изд-во Экономика", 2003. – 640 с. 20. Тихомиров Ю.А. Публичное право: Учеб. – М.: Изд-во БЕК, –

ПРОБЛЕМИ ЗАКОННОСТІ

1995. – 496 с. **21.** Тосунян Г.А. Теория банковского права: В 2-х т. – Т.1. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юристъ, 2004. – 696 с. **22.** Хозяйственное право: Учеб./Под. ред. В.К. Мамутова– К.: Юринком Интер, 2002. – 912 с. **23.** Яценюк А.П. Організація системи банківського нагляду і регулювання в Україні: Автореф. дис. ... канд. экон. наук: 08.04.01. – Укр. акад. банк. справи. – Суми, 2004. – 20 с.

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В СИСТЕМЕ ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ

Глибко С.В.

В статье исследованы вопросы определения содержания государственного регулирования банковской деятельности, соотношение этой категории с управлением хозяйственной деятельностью и банковским регулированием как деятельностью Национального банка Украины.

Ключевые слова: государственное регулирование банковской деятельности, управление хозяйственной деятельностью, банковское регулирование.

THE STATE REGULATION OF BANKING ACTIVITY IN THE SYSTEM OF ECONOMIC RELATIONS

Glibko S.V.

In the article questions of definition of content of state regulation of banking activity and, parity of this category with management of economic activity and bank regulation as activity of National bank of Ukraine are researched.

Key words: state regulation of banking activity, management economic activity, bank regulation.

Надійшла до редакції 23.03.2010 р.

УДК 347.73

*О.О.Дмитрик, канд. юрид. наук, доцент
Національна юридична академія України
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ ЯК ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Активний розвиток фінансових відносин, що відбувається в даний час в державі, й курс на інтеграцію до європейської спільноти вимагають перегляду традиційних підходів вітчизняної фінансової науки стосовно його джерел. У ст.9 Конституції України закріплено положення, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Вер-

ховною Радою, є частиною національного законодавства країни [4; 1996. – № 30. – Ст. 141]. Це свідчить про те, що держава визнала (або, скоріше, констатувала) здатність норм міжнародного права регулювати внутрішньодержавні відносини [8, с. 7], а також міжнародні договори, які містять фінансово-правові норми, частиною фінан-